

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016 r. poz. 2134, z późn. zm.), zwanej dalej ustawą, dla rezerwatu przyrody sporządza się i realizuje plan ochrony. Plan ten ustanawia, na okres 20 lat, regionalny dyrektor ochrony środowiska, w drodze zarządzenia, w terminie 5 lat od dnia uznania obszaru za rezerwat przyrody (art. 18. ust. 2, art. 19 ust. 6, art. 20 ust.1 ustawy). Plan ochrony dla rezerwatu przyrody zawiera:

1. cele ochrony przyrody oraz wskazanie przyrodniczych i społecznych uwarunkowań ich realizacji;
2. identyfikację oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczenia istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków;
3. wskazanie obszarów ochrony ścisłej, czynnej i krajobrazowej;
4. określenie działań ochronnych na obszarach ochrony ścisłej, czynnej i krajobrazowej, z podaniem rodzaju, zakresu i lokalizacji tych działań;
5. wskazanie obszarów i miejsc udostępnianych dla celów naukowych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, sportowych, amatorskiego połowu ryb i rybactwa oraz określenie sposobów ich udostępnienia;
6. wskazanie miejsc, w których może być prowadzona działalność wytwórcza, handlowa i rolnicza;
7. ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województwa oraz planów zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłączonej strefy ekonomicznej dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych (art. 20 ust. 3 ustawy).

Ponadto w planie ochrony rezerwatu można wyznaczyć obszary i miejsca, w granicach których nie obowiązują zakazy w zakresie połowania (art. 15 ust. 1 pkt 4 ustawy), połowu ryb i innych organizmów wodnych (art. 15 ust. 1 pkt 14 ustawy) oraz wprowadzania psów (art. 15 ust. 1 pkt 16 ustawy), a także prowadzenia działalności wytwórczej, handlowej i rolniczej (art. 15 ust. 1 pkt 11).

Plan ochrony dla rezerwatu przyrody w części pokrywającej się z obszarem Natura 2000 powinien uwzględniać zakres planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, o którym mowa w art. 28 ustawy, albo zakres planu ochrony dla obszaru Natura 2000, o którym mowa w art. 29 ustawy (art. 20 ust. 5 ustawy). Przepisu tego nie stosuje się względem planów ochrony dla rezerwatów przyrody pokrywających się w całości lub w części z obszarem Natura 2000, dla którego ustanowiono plan zadań ochronnych albo plan ochrony, obejmujące obszar rezerwatu przyrody (art. 20 ust. 6 ustawy).

Tryb sporządzania projektu planu ochrony i zakres prac na potrzeby sporządzania projektu planu ochrony określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 maja 2005 r. w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego, dokonywania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody (Dz. U. Nr 94, poz. 794), zwanego dalej rozporządzeniem.

Sporządzający projekt planu, zgodnie z art. 19 ust. 1a ustawy, zapewnia możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska i o cenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r., poz. 353, z późn. zm.) w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie projektu.

Nadto zasady udziału niektórych grup społecznych w tworzeniu planu normuje ww. rozporządzenie. Zgodnie z § 3 rozporządzenia informację o przystąpieniu do sporządzenia projektu planu sporządzający projekt planu ogłasza w prasie lokalnej, umieszcza na tablicy ogłoszeń w siedzibie sporządzającego projekt planu i na jego stronie internetowej oraz przesyła do właściwych miejscowo organów samorządu terytorialnego, jednostek zarządzających lasami Skarbu Państwa, podmiotów wykonujących prawa właścicielskie w stosunku do wód publicznych stanowiących własność Skarbu Państwa i organów administracji morskiej oraz organizacji pozarządowych zainteresowanych ochroną przyrody, których obszary działania obejmują obszar objęty projektem planu. Ponadto sporządzający projekt planu zapewnia zainteresowanym osobom i podmiotom

możliwość zapoznawania się z wynikami prac na potrzeby sporządzenia projektu planu i z projektem planu oraz możliwość zgłaszania do nich wniosków i uwag, a informację o sposobie zapewnienia tej możliwości oraz o sposobie, w jaki nastąpi ustosunkowanie się do zgłoszonych wniosków i uwag, sporządzający projekt planu zamieszcza w informacji, o której mowa w § 3 rozporządzenia (§ 6 rozporządzenia).

Projekty planów ochrony tworzonych dla form ochrony przyrody zamieszcza się także w publicznie dostępnych wykazach (art. 21 ust. 2 pkt 24a ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska i o cenach oddziaływania na środowisko).

Projekt planu ochrony wymaga zaopiniowania przez właściwe miejscowo rady gmin (art. 19 ust. 2 ustawy) i regionalną radę ochrony przyrody (art. 97 ust. 3 pkt 2 ustawy); a także uzgodnienia z wojewodą (art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie, Dz. U. z 2015 r., poz. 525, z późn. zm.).

Rezerwat przyrody „Olszak” został utworzony zarządzeniem nr 32/12 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 20 listopada 2012 r. (Dz. Urz. Woj. Op. z 2012 r., poz. 1631) w celu zachowania ze względów naukowych i dydaktycznych dobrze wykształconych zbiorowisk leśnych: kwaśnej dąbrowy oraz jaworzyn i lasów klonowo - lipowych na stokach. Powierzchnia rezerwatu wynosi 24,06 ha. Nadzór nad rezerwatem sprawuje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Opolu.

Zgodnie z dokumentacją sporządzoną na potrzeby planu ochrony, w granicach rezerwatu znajdują się głównie ekosystemy leśne, przy czym spośród występujących tu zbiorowisk największy powierzchniowo areal (powyżej 90%) zajmują kwaśne dąbrowy *Betulo-Quercetum* (kod siedliska 9190). Ponadto występuje tu siedlisko jaworzyn i lasów klonowo-lipowych na stokach i zboczach *Tilio plathyphyllis-Acerion pseudoplatani* (kod siedliska 9180). Dodatkowo na skałach – lupkach fyllitowych zidentyfikowano płat siedliska naskalnego - ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z *Androsacion vandellii* (kod siedliska 8220). W granicach rezerwatu stwierdzono występowanie chronionych gatunków roślin takich jak lilia złotogłów *Lilium martagon* oraz zanokcicę północną *Asplenium septentrionale*. Prowadzone na tym obszarze badania entomologiczne (T. Blaić) wskazują, że obszar rezerwatu stanowi ważną w skali kraju ostoję entomofauny, m. in. saproksylicznych motyli *Albonia staintoniella* i *Zanclognatha zellaris* oraz rzadkich owadów siatkoskrzydłych.

Teren rezerwatu położony jest w całości w granicach Obszaru Natura 2000 Góry Opawskie, PLH160007 (pow. 5 583,29 ha), dla którego ustanowiono plan zadań ochronnych (zarządzenie Nr 14/12 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 8 maja 2012 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Góry Opawskie PLH160007 -Dz. Urz. Woj. Op., poz. 667, z późn. zm.). Wobec powyższego, zgodnie z art. 20 ust. 6 ustawy, niniejszy plan ochrony nie uwzględnia zakresu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, w tym działań ochronnych dla siedlisk przyrodniczych stanowiących przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 znajdujących w granicach rezerwatu.

Identyfikując przyrodnicze i społeczne uwarunkowania realizacji celu ochrony rezerwatu zwrócono, m. in. uwagę na właściwy stan zachowania siedlisk kwaśnej dąbrowy oraz jaworzyn i lasów klonowo-lipowych na stromych stokach i zboczach. Wskazano również, że rezerwat zlokalizowany jest w rejonie atrakcyjnym pod względem turystycznym oraz w całości położony w granicach Obszaru Natura 2000 „Góry Opawskie”.

W trakcie prowadzenia badań terenowych zidentyfikowano antropogeniczne zagrożenia (istniejące wewnętrzne i potencjalne zewnętrzne), związane z niekontrolowanym poruszaniem się po rezerwacie oraz możliwością przedostawania się na jego teren inwazyjnych gatunków roślin, głównie rdestowca. Pierwsze z wymienionych zagrożeń wynika z lokalizacji rezerwatu w rejonie o dużej presji turystycznej, z silnie rozwiniętą siecią szlaków turystycznych i ścieżek przyrodniczych. Przez teren rezerwatu przebiega szlak turystyczny oraz ścieżka dydaktyczna Parku Krajobrazowego Góry Opawskie. Turystyczne wykorzystanie rezerwatu może stanowić zagrożenie przede wszystkim dla siedlisk przyrodniczych z uwagi na możliwe wydeptywanie runa czy niszczenie roślinności naskalnej. W odpowiedzi na to zagrożenie zaplanowano posadowienie na obrzeżach rezerwatu tablic edukacyjno-informacyjnych opisujących walory rezerwatu, zakazy w nim obowiązujące oraz przebieg szlaku turystycznego i ścieżki edukacyjnej w rezerwacie. Dodatkowo zaplanowano oznakowanie drzew wzdłuż granicy rezerwatu, na długości łącznie około 7,5 km.

w sposób ustalony z Regionalną Dyрекcją Lasów Państwowych w Katowicach, tj. za pomocą białych pasów z literą „R” pośrodku.

Zagrożeniem potencjalnym zewnętrznym dla rezerwatu są obce gatunki inwazyjne, których co prawda nie obserwowano dotychczas w granicach rezerwatu, ale stwierdzono je w bliskim sąsiedztwie na terenie wsi Jarnoltówek i Pokrzywna. Są to rdestowiec ostrokończysty *Reynoutria japonica*, nawłóć kanadyjska *Solidago canadensis* oraz gatunki sadzone w przydomowych ogródkach, które mogą rozprzestrzeniać się na teren rezerwatu np. słonecznik bulwiasty *Helianthus tuberosus*, czy rudbekia naga *Rudbeckia laciniata*. Biorąc pod uwagę potencjalne zagrożenie ze strony inwazyjnych gatunków roślin, zaplanowano systematyczne monitorowanie całego obszaru rezerwatu (z częstotliwością co 2 lata), a w razie potrzeb usuwanie tych gatunków metodami ustalonymi na podstawie aktualnej wiedzy (efektywnymi, a jednocześnie bezpiecznymi do stosowania na obszarach chronionych). W rezerwacie nie zidentyfikowano istniejących zagrożeń zewnętrznych ani potencjalnych zagrożeń wewnętrznych.

Ustanowiony niniejszym zarządzeniem plan ochrony dla rezerwatu przyrody „Olszak” nie wskazuje obszarów objętych ochroną czynną i krajobrazową. Mając na uwadze, że niemal całą powierzchnię rezerwatu zajmują siedliska przyrodnicze oznaczone kodami: 9190 i 9180, w płatach których – zgodnie z planem zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (działania: B12 i B15 w załączniku nr 5 ww. zarządzenia) – zalecono wprowadzić ochronę zachowawczą (bierną), bez możliwości dopuszczenia zabiegów z zakresu ochrony czynnej, cały obszar rezerwatu wskazano jako obszar ochrony ścisłej. W związku z powyższym, określając działania ochronne, w zarządzeniu odniesiono się jedynie do podania ich w odniesieniu do obszarów ochrony ścisłej. Działania te mają na celu rozpoznanie, monitorowanie i eliminowanie zidentyfikowanych w rezerwacie zagrożeń antropogenicznych (niekontrolowana antropopresja i ekspansja inwazyjnych gatunków roślin, w tym rdestowca *Reynoutria* sp.) jednocześnie umożliwiając i nie ingerując w przebieg naturalnych procesów przyrodniczych. Powyższe odpowiada sposobom ochrony określonym dla obszarów objętych ochroną ścisłą w § 22 ww. rozporządzenia.

Niniejszy akt prawa miejscowego nie wskazuje obszarów i miejsc, w których może być prowadzona działalność wytwórcza, handlowa i rolnicza (art. 20 ust. 3 pkt 6 oraz art. 15 ust. 1 pkt 11 ustawy). W planie nie wyznaczono również obszarów i miejsc dopuszczających prowadzenie polowań oraz nie wskazano miejsc, w których dopuszcza się wprowadzanie psów (art. 15 ust. 1 pkt 4 i pkt 16 ustawy). Ze względu na brak cieków i zbiorników wodnych, nie wskazuje się obszarów i miejsc udostępnionych dla celów amatorskiego połowu ryb i rybactwa oraz połowu ryb i innych organizmów wodnych (art. 20 ust. 3 pkt 5 oraz art. 15 ust. 1 pkt 14 ustawy).

Nie określa się również miejsc i obszarów udostępnionych do celów naukowych (art. 20 ust. 3 pkt 5 ustawy), pozostawiając możliwość zwolnienia z obowiązujących w rezerwacie zakazów, uzasadnionego prowadzeniem badań naukowych, do rozpatrzenia przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska w ramach postępowania administracyjnego zakończonego wydaniem decyzji na podstawie art. 15 ust. 5 ustawy o ochronie przyrody. Uzyskanie indywidualnej zgody na prowadzenie ww. czynności gwarantuje z jednej strony nadzór nad ich rodzajem i metodyką, zabezpieczając z drugiej strony rezerwat przed negatywnym oddziaływaniem realizowanych prac badawczych.

W planie ochrony nie wskazuje się również obszarów i miejsc udostępnionych do celów turystycznych, edukacyjnych, rekreacyjnych i sportowych (art. 20 ust. 3 pkt 5 ustawy). Jest to zgodne ze stanowiskiem Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (pismo nr DOP-OC.600.256.2013.HS.3 z 24.10.2013 r.), w którym wskazano, iż udostępnianie szlaków turystycznych oraz ścieżek edukacyjnych nie powinno mieć miejsca w planie ochrony, lecz odbywać się na podstawie zapisów art. 15 ust. 1 pkt 15 oraz ust. 5 ustawy. Zlokalizowane w rezerwacie szlak turystyczny i ścieżka edukacyjna zostaną udostępnione do ruchu pieszego odrębnym zarządzaniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu.

W treści niniejszego aktu odstąpiono od wskazania ustaleń do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Glucholazy, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego tej gminy oraz planów zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego, dotyczących eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych. W wyniku prac nad dokumentem zidentyfikowano bowiem jedynie takie zagrożenia, dla ograniczenia których zastosowanie będą miały wprost ustalenia niniejszego aktu prawa miejscowego. Nadto, ze względu na położenie rezerwatu poza morskimi wodami

wewnętrzny, morzem terytorialnym, oraz poza wyłączonymi strefami ekonomicznymi, niniejszy dokument nie zawiera ustaleń do planów zagospodarowania przestrzennego ww. obszarów.

Zapewniając możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r., poz.353), mając na uwadze § 3 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 maja 2005 r. w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego, dokonywania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody (Dz. U. Nr 94, poz. 794), w procesie przygotowania niniejszego zarządzenia, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Opolu poinformował: o przystąpieniu do sporządzenia (opracowania) projektu planu ochrony i o jej przedmiocie; możliwości zapoznania się z niezbędną dokumentacją sprawy, w tym z wynikami prac na potrzeby sporządzenia projektu planu i z projektem niniejszego zarządzenia; o miejscu i terminie, w którym jest ona wyłożona do wglądu; o miejscu, sposobie i terminie wnoszenia uwag i wniosków do powyższego projektu; o organie właściwym do ich rozpatrzenia; o sposobie, w jakim nastąpi ustosunkowanie się do zgłoszonych wniosków i uwag. Zawiadomienie ogłoszono w sposób zwyczajowo przyjęty w siedzibie organu właściwego w sprawie (wywieszono na tablicy ogłoszeń w siedzibie RDOŚ w Opolu (w dniach od 14.12.2016 r. do 5.01.2017 r.), umieszczono na stronie BIP RDOŚ w Opolu (w dniach od 14.12.2016 r. do 5.01.2017 r.) opublikowano w formie obwieszczenia w prasie o zasięgu regionalnym tj. w Gazecie Wyborczej w dniu 14.12.2016 r. oraz przesłano do właściwych miejscowo organów samorządu terytorialnego (Burmistrz Glucholaz, Przewodniczący Rady Miejskiej w Glucholazach, Starosta Nyski i Marszałek Województwa Opolskiego) i jednostek zarządzających lasami Skarbu Państwa (PGL LP Nadleśnictwo Prudnik oraz RDLP w Katowicach). Ze względu na brak w granicach rezerwatu cieków wodnych, zawiadomienia nie wystosowano do podmiotów wykonujących prawa właścicielskie w stosunku do wód publicznych stanowiących własność Skarbu Państwa i organów administracji morskiej. Nie poinformowano również, odrębnym pismem, organizacji pozarządowych zajmujących się ochroną przyrody, gdyż teren rezerwatu nigdy nie pozostawał w kręgu zainteresowań żadnej z nich. Nie wyklucza to jednak możliwości wnoszenia przez organizacje pozarządowe uwag i wniosków do powyższego projektu w ramach postępowania prowadzonego w trybie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Dodatkowo zawiadomienie o przystąpieniu do opracowania planu ochrony zostało przesłane - z uwagi na położenie rezerwatu w granicach Parku Krajobrazowego „Góry Opawskie” - do Zespołu Opolskich Parków Krajobrazowych.

Projekt ujęto również w publicznie dostępnym wykazie danych prowadzonym przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu (ekoportal).

W trakcie konsultacji społecznych Nadleśniczy Nadleśnictwa Prudnik pismem nr Z.7212.15.2016.ZG4 z 9.01.2017 r. złożył wniosek o objęcie obszaru rezerwatu ochroną czynną zamiast ścisłej, co zdaniem Nadleśniczego umożliwi reagowanie na stwierdzone w rezerwacie zagrożenia (wiatrolomy i wiatrowały, zwisające gałęzie, osuwiska skalne) oraz zapewnienie bezpieczeństwa turystom i okolicznym mieszkańcom.

Odnosząc się do wniosku wskazano, że ochrona ścisła oznaczająca całkowite i trwale zaniechanie bezpośredniej ingerencji człowieka w stan ekosystemów, tworów i składników przyrody oraz w przebieg procesów przyrodniczych na obszarach objętych ochroną, dotyczy celów ochrony w rezerwacie przyrody i żadnym stopniu nie ogranicza działań związanych z bezpieczeństwem powszechnym. Jednocześnie zgodnie z art. 15 ust 2, pkt. 3 zakazy obowiązujące w rezerwatach przyrody nie dotyczą prowadzenia akcji ratowniczej oraz działań związanych z bezpieczeństwem powszechnym.

Pozostałe uwagi zawarte w piśmie Nadleśniczego Nadleśnictwa Prudnik dotyczyły treści dokumentacji sporządzonej na potrzeby planu ochrony i zostaną dołączone do niej jako forma uzupełnienia.

Projekt niniejszego zarządzenia został pozytywnie zaopiniowany przez Radę Miejską w Glucholazach na posiedzeniu w dniu 28 grudnia 2016 r. (uchwała nr XXVI/262/16 Rady Miejskiej w Glucholazach z dnia 28 grudnia 2016 r.).

Projekt planu był również przedmiotem obrad Regionalnej Rady Ochrony Przyrody w Opolu, która na posiedzeniu w dniu 24.03.2017 r. zaproponowała zmianę zakresu projektowanych działań ochronnych w sposób umożliwiający montaż większej niż pierwotnie zakładano ilości tablic edukacyjno-informacyjnych w granicach rezerwatu. Uwaga została uwzględniona a poprawiony projekt został pozytywnie zaopiniowany przez Regionalną Radę Ochrony Przyrody w Opolu.

Na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2015 r., poz. 525 z późn. zm.), projekt niniejszego aktu prawnego został uzgodniony z Wojewodą Opolskim.

Realizacja działań ochronnych zawartych w niniejszym akcie prawnym będzie finansowana ze środków budżetu państwa, w części, której dysponentem jest sprawujący nadzór nad rezerwatem przyrody. Nie wyklucza to możliwości wykorzystania innych źródeł finansowania oraz możliwości realizowania działań ochronnych przez inne podmioty, za wiedzą i pod nadzorem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu, ze środków finansowych tych podmiotów. Szacuje się, że koszt realizacji działań ochronnych zawartych w niniejszym planie, w okresie jego obowiązywania wyniesie około 5 tys. zł. Koszty te mogą wzrosnąć w przypadku wystąpienia konieczności ograniczania ekspansji inwazyjnych gatunków roślin.

**Regionalny Dyrektor
Ochrony Środowiska w Opolu**

Alicja Majewska

